

NÉPNEVELŐK LAPJA

a NÉPMŰVELÉS melléklete ★ Megjelenik kéthetenként

A Népművelés 1910. évi január hó 1-től egyesült a Népnevelők Lapjával és a Magyar Népiskolával; ennél fogva egyszersmind a Népművelő Társaság, a Magyar Tanítók Otthona, a Budapesti Tanítótestület, az Eötvös-alap Orsz. Egyesület és az Iparos-tanonciskolai Tanítók Országos Egyesületének is közlönye.

A Népnevelők Lapját a Magyar Tanítók Otthona kedvezményes és kültagjai tagilletményül kapják.

Szerkeszti: ÁGOTAI BÉLA, — H.-szerkesztő: ALBRECHT ISTVÁN.

A GYERMEKTANULMÁNYI MŰZEUM.

A korunkat mozgató eszmék közt annyira számottevő és sűrűn hangoztatott a gyermekért, a jövő nemzedékeért, a nemzet jövő nagyságának letéteményeseiért és ezek testi, értelmi, erkölcsi és esztétikai javaik óvása, ápolása és lehető tökéletesítéseért való törekvés, hogy talán nagyotmondás nélkül nevezhetjük korunkat a gyermek korszakának. ::

A gyermekek testi és szellemi kincseinek gyarapításán munkálkodó intézmények között kétségtelen méltánylást érdemelnek azok az alkotások, amelyek egyrészt világot akarnak vetni az egyes gyermek egyéniségére és sok gyermek átlagos tulajdonságaira, másrészt meg a gyakorlatba akarják átvenni az elméleti pedagógia legújabb tapasztalatait és vívmányait. Ezen röviden megjelölt, ámde hatalmas és végső eredményében messze kiható munkára vállalkozott a gyermektanulmányozás. A mai pedagógia már teljes mértékben tudatával van annak, hogy a hatalmasan fejlődő gyermektanulmányozás, az a tudomány, amely az elméleti és gyakorlati pedagógiát egyaránt foglalkoztatja, hatalmas tényező a modern szellemű tanítók működésének irányításában. ::

A magyar Gyermektanulmányi Múzeum is amaz eszme egyik szervéül s műhelyéül szolgál, amely azt tűzte ki célul, hogy bemutassa a magyar gyermek jellemét, képét és azt a szellemi színvonalat, amelyben ma él. A Gyermektanulmányi Múzeum a Magyar Gyermektanulmányi Társaság szerve. Nem csupán egy városnak vagy országrésznek a gyermektanulmányozását célozza, hanem gyűjtő munkásságát az egész magyar hazára ki akarja terjeszteni. A Gyermektanulmányi Társaság eddig is sokat tett azért, hogy a szülők s a tanítók egyaránt, szóval az egész magyar társadalom, a gyermekeket igazán megismerjék. Az egyesület lapján és kiad-

ványain kívül a vidéken többfelé fiókköröket hozott létre, Budapesten nyilvános gyermektanulmányi értekezéseket és felolvasásokat tartott, megalkotta a pedagógiai szakosztályt. A pedagógiai szakosztályra igen szép, bár rendkívül nagy feladat hárul; azért annál megnyugtatóbb lehet a társaságra nézve is, hogy olyan kiváló pedagógus vállalta el a vezetést, mint aminő dr. Weszely Ödön, a székesfővárosi iskolák szakfelügyeletének az elnöke s a módszertan egyetemi magántanára. ::

Közben annyira ment a gyermekek és az írástudatlan felnőttek rajzaiból, az ösztönszerű s az előre meghatározott feladatok megrajzolásából és mintázásából, meg az ösztönszerű kézimunkákból álló gyűjtés munkája, hogy a pedagógusok s az iskolák ügyeit intéző hatóságok, valamint az érdeklődő nagyközönség számára is meg lehetett nyitni a múzeumot. ::

Az ünnepélyes megnyitás április hó legutolsó napján történt. Az utóbbi időben aligha fordult elő alkalom, amelyen a magyar pedagógiának minden rendű és rangú munkása és iskolaügyi hatósága olyan számban képviselte volna magát, mint a Gyermektanulmányi Múzeum megnyitásánál történt. Már a megjelentek nagy számánál és azok nagy részének a magyar pedagógiában elfoglalt igazán számottevő, sőt egyenesen vezető és irányító állásánál fogva is kiválóan kitűnt, hogy a mi pedagógiai gondolkozásunk is milyen nagy súlyt helyez erre az intézményre és milyen nagy reményt helyez el benne. ::

Kivált két irányban várhatunk sokat az új intézménytől. A Gyermektanulmányi Múzeum a lélektannak, a pedagógiának, a néprajzi tudománynak és a művészettörténetnek meg magának a gyermektanulmányozásnak fog gazdag anyagot adni; másfelől meg a nagyközönség érdeklődését fogja a gyermek társadalmi helyzetére felhívni s ezt az érdeklődést iparkodik ébrentartani, sőt fokozni. A gyermek és a jelen meg a jövő társadalom között meglévő roppant erős kapcsolatot a Gyermektanulmányi Társaság annyira ismeri, hogy a múzeumot is a Magyar Társadalmi Múzeum keretében, mint annak egyik önálló osztályát helyezte el. ::

A megnyitás alkalmával még csak két helyiséget nyertünk a Múzeum céljaira, így egyelőre eme szerényebb s szűkös keretekben kellett az első gyűjtések becses kincsét feldolgozni. Ámde, amíg a Társadalmi Múzeum elfoglalhatja új épületét vagy esetleg maga a székesfőváros segíti megfelelő otthonhoz az új intézményt, addig is gondos és szorgos munkával folyik az anyag további gyűjtése. A gyűjtés előre megállapított keretek közt történik, miért is szükséges volt a múzeum tárgyainak gyűjtését három külön osztály feladatköre körül csoportosítani. ::

A Gyermektanulmányi Múzeumban három osztály fog kialakulni, mihelyt a mainál kissé tágasabb otthont nyer. Addig a felállított, ille-

tőleg elyben megállapított külön osztályok még nem bontakozhattak ki a kiállítás egész anyagából. ::

A három nagy osztály a következő: I. a gyermektanulmányi osztály; II. a néprajzi osztály; III. a pedagógiai osztály. ::

I. A gyermektanulmányi osztály.

Ez az osztály felöleli mindazon adatokat, amelyek a normális és az abnormális gyermek lelki tartamára, életjelenségeire, egyéniségére, valamint a lelki fejlődés tényeire, fokozataira vonatkoznak. Ide kell venni a gyermek ösztönszerű rajzait és kézimunkáit is. ::

II. A néprajzi osztály.

Ezen osztály keretében a felnőtt analfabéták ösztönszerű rajzait és kézimunkáit gyűjtjük össze, amelyeket gyermektanulmányi szempontból értékesíteni lehet. Nem veszik fel a gyűjteményekbe az etnográfiai gyűjtemény sorozatokat, amelyek főképp a felnőtt ember típusának a jellemzésére szolgálnak. ::

III. A pedagógiai osztály.

A Magyar Gyermektanulmányi Társaság nem törekszik arra, hogy szorosan vett pedagógiai múzeumot létesítsen, valamint a rajz- és kézimunkaoktatásnak különböző iskolanemek szerint való összeállítását sem célozza. Ebbe az osztályba azokat a rajzokat veszik fel, amelyek vezérfonálul szolgálhatnak a rajzoktatás újabb, modernebb módszerének megállapításához. Ezen osztály körében továbbá gyűjteni fogják a gyermek játékeit, zenei játékszereit, általában az oly játékszereket, amelyek a gyermek nevelésére, valamint művelésére különösen alkalmasak. Helyet kapnak még itt a gyermek testi gondozására vonatkozó eszközök, tárgyak stb. gyűjteményei is. ::

A gyűjtés kereteit egyelőre a már kellően előkészített gyermektanulmányi osztály anyagának, nevezetesen: a gyermekek ösztönszerű rajzainak és kézimunkáinak összegyűjtésére és az analfabéta felnőttek kezdetleges rajzaira kívánta a M. Gy. T. korlátozni, mert szükségesnek vélték a munkatársak tevékenységét lehetőleg egy irányban egyesíteni. Ehhez járul az az előbb említett körülmény, hogy a múzeum megnyitásakor még nem is állott rendelkezésre annyi hely, hogy az összes keretet egyszerre megtölteni lehetséges lett volna. Azok a rajzok, amelyeket a gyermek akár emlékezetből, képzelete szerint, akár külső befolyástól menten, természetesen benyomás alatt természet után készít valamely szabadon válasz-

tott témáról ; meg azok a rajzok, amelyeket a gyermek valamely feladott témáról, de a saját képzelete szerint, utasítás nélkül készít ; úgymint az elmondott mesék, történetek, verseknek a gyermekek szabad képzelete által készített illusztrációi leginkább alkalmasak : ::

I. a gyermeki lélek egyéni tartalmának és fejlettségének vizsgálatára,

II. a csoportoknak feladott témák meg a fejlődési fokozatoknak összehasonlító vizsgálására. ::

A családok rajzgyűjteményei kivált abban az esetben becsesek, amikor azok egy gyermek ösztönszerű rajzolásának hosszabb időn át való fejlődését tüntetik fel. ::

Az ösztönszerű kézimunkák közé tartoznak mindazon kézimunkák, amelyeket a gyermekek a maguk ösztönükből, szabadon készítenek. Ilyeneket a gyermekek játékképen agyagból, papírból, fából, szövetből, csutkából stb. szoktak készíteni. Ilyenek a gyermekek önkészítette játékszerei és hangszerei is. ::

A múzeum anyaggyűjtő munkásságába az első teendők közé vették fel az iskolázatlan felnőttek primitív rajzainak sorozatait. Ezeknek a rajzoknak fejlődéstörténeti jelentőségük van s e rajzok a gyermekek ösztönszerű rajzaival összevetve a művészetek fejlődésére, sőt eredetére irányuló kutatásokban felvilágosító adatokat szolgáltatnak, másrészt ezen rajzoknak gyermektanulmányi értékük is van, mert a gyermekrajzok lélektanának számos homályos és vitás problémáját épen az analfabéta felnőttek rajzaival lehet megvilágítani, illetőleg megmagyarázni.* ::

A megnyitott múzeum anyagának valóban legbecsesebb kincsét épen az idevonatkozó gyűjtés teszi. A Magyar Gyermektanulmányi Társaság adatgyűjtő osztályának elnöke, Nagy László, néhány kaszárnyában, a többféle nemzetiségű és különböző fegyvernemhez tartozó analfabéta katonáktól szép gyűjteményt szerzett. A gyűjtést nemcsak hogy nagy gonddal és alapos tudományossággal rendezte és feldolgozta, hanem a gyermekek által készített rajzokkal is összehasonlító sorozatokba helyezte.

Azt a nagy célt, amelyet a múzeum maga elé kitűzött, csakis a magyar tanítóság és tanárság támogatásával s a nagy munkában való tevékeny résztvételével remélhetjük elérhetőnek. Ne sajnáljuk az ide fordított fáradságot, mert igazán a magunk munkájának nagyobb megbecsülésén munkálkodunk akkor, amikor (a pedagógiára háramló előnyök mellett) a társadalomnak a gyermek iránt való érdeklődését hathatósan elősegítő intézménynek felkarolására sietünk.

KOVÁTS ALAJOS.

* A Gyermektanulmányi Múzeum szervezete és az anyaggyűjtés szabályai. 13. lap.

A NAPKÖZI OTTHONOK JELENE ÉS JÖVŐJE.

A székesfőváros azon elemi iskoláival kapcsolatban, melyeket nagyobb számmal keresnek fel szegénysorsú gyermekek, vannak a napközi otthonok. ::

A napközi otthonok célja, hogy télvíz idején a szegény gyermekeknek legyen, hol meghuzódjanak a téli időjárás kellemetlenségei elől. Hogy megvédje a gyermekeket a családi otthon hidegétől, mely csak névleg család és névleg otthon. Az apa, anya munkába jár, tehát az iskolás-gyermek egyedüllétre van kárhóztatva szülei házában, nélkülözve szülőinek gondozását. A két szülő együttesen sem képes annyi jövedelemre szert tenni, hogy lakásukat fűthessék is a fővárosi nagy lakás- és élelmszer drágaság mellett. De az ellenkező esetben is felügyelet nélkül nem tanácsos gyermeket egyedül hagyni. A mai megélhetési és családi viszonyok mellett a szülők a gyermek táplálkozására sem tudnak gondot fordítani. Akárhány kisleány maga főzőgeti saját és testvérkéi ebédjét vagy kénytelenek beérni a száraz kenyérrel, az anyának nincs ideje meleg ételt készíteni. ::

A fővárosi munkásgyermek nélküli a családi élet melegét, a szülő szerető gondozását. A budapesti munkásgyermekről elmondhatjuk azt, amit Morris Rosenfeld mond el egy költeményében a szabómunkásról: «ha hazajön este a munkából, már alszik, ha elmegy reggel a munkába, még alszik gyermeke». Egyszóval: a munkás gyermeke szüleivel, legjobb esetben, csak vásár- és ünnepnapon beszélhet. ::

Az ilyképen elhagyatott gyermekek helyzetének nyomorúságát akarták a főváros vezetősége és az V—VII. kerületi jótekonnyegyesületek enyhíteni. ::

A szegény gyermekek a rendes napi tanítás után egy terembe gyűlnek össze, onnan egy tanító vezetése mellett a közös étkezőbe mennek, hol mindennap jó meleg ebédet kapnak. Ebéd után visszamennek a közös terembe s ottmaradnak tanítójukkal naplementéig, ki mesél nekik, beszélget velük, kétszer egy héten tornáznak és egyszer egy héten agyag- és papírmunkát is végeznek egy órán át. ::

A napközi otthonok legnagyobb része november vagy december havától március végéig működik, csak kisebb része június 30-ig. ::

Az otthonbajárás nem kötelező, mint amilyen a törvényhozás beavatkozása által nem is lehet. ::

A felügyelő-tanító ideiglenes alkalmazottja a fővárosnak, fizetése 3—4 K. E tanítók túlnyomó nagy része fiatal, kezdő ember. ::

Már most ezek után lássuk, mennyi haszna van ez intézmény működésének. ::

A napközi otthon munkájában közvetlenül vettem részt én is, tapasztalataim alapján mondom: kevés. Főszerepe, hogy ebédet és hajlékot ad pár órára a szegény gyermekeknek. ::

Nevelésről — amely hivatást sokan szeretnének az otthonnak tulajdonítani, — alig lehet szó. ::

Minthogy az otthonbajárás nem kötelező, a gyermek csak akkor jár el, mikor kedve tartja, mikor erre az időjárás, a nagy hideg, eső, havazis rákényszeríti. ::

Ha néhány órán át az otthonban van, a tanító édes-keveset tud hatni a gyermek erkölcsi felfogására, magaviseletére. Ezt is lerontja a környezet, amelyben különösen a felügyelet nélkül hagyott gyermek él. ::

Magam voltam szemtanuja annak, hogy az otthonba járó gyermekek, mikor az utcán csatangoltak, munkanélküli (vagy munkakerülő) felnőttek asszisztálása mellett szemet és kenyeret loptak fényes nappal az utcán a kocsikról. E szerencsétlen gyermekekből soha becsületes ember, jó munkás már nem lesz, akárhány mint elemi iskolai tanuló a rendőrség elé kerül. ::

Az otthonban különféle gyermekek kerülnek össze. Van benne az első osztálytól a hatodikig mindenféle gyermek. Minden osztálybeli gyermeket más-más tanító fegyelmezett; már most hogyan tudja mindezeket fegyelmezni ép egy olyan tanító, ki soha még, vagy csak nagyon keveset foglalkozott gyermekekkel csoportokban? ::

Ha az ilyen felügyelő-tanító megdorgálja őket, nem jönnek többet; ha jól bánik velük, nem tud rendet tartani. ::

Hogy az illető osztálytanítóhoz menjenek panaszra, az lerontja azt a kis tekintélyét is, ami még van, ha van. A gyermekek nagyon is jól tudják, hogy e tanító csak ideiglenes és kartársaihoz viszonyítva alacsonyabb fokon áll. Nagyon tévednek azok, kik ennek az ellenkezőjét hiszik! Tudom ezt saját s több kartársam tapasztalatából. ::

És hozzá mily keserves az ilyen tanító helyzete. Minthogy sok iskolában váltakozó tanítás folyik, a gyermekek egyik üres teremben tartózkodnak. Ha lármáznak, az igazgató vagy a tanítók panaszkodnak, hogy nem bírnak osztályaikban a lárma miatt tanítani; ha erősen fegyelmezi a felügyelő-tanító az otthonbeli gyermekeket, rövid időn belül keresheti a gyermekeket az otthonban, alig találja őket ott s ekkor megint csak az igazgató panaszkodik, hogy a felügyelő-tanító nem tud bánni a gyer-

mekekkel. A fizetése oly csekély, hogy folytonos anyagi gondokkal kell küzdenie. (Csak márciusban van rendszeren 96—100 K fizetése, a többi hónapban mindig alul marad e számon.) ::

Igaz ugyan, hogy a főváros rendszeren tovább alkalmazza ezeket, mint helyetteseket stb., de hát mindig él benne a kétség : hátha nem. S ez utóvégre megtörténhetik, mert ideiglenes alkalmazott. ::

Ily viszonyok között a napközi otthon megőrölje a fiatal erőknél, annak, mely tapasztalat híján képtelen, legbuzgóbb és leglelküismeretesebb munkája mellett is hivatásának eleget tenni, mintahogy mi azt a napközi otthonban működő tanítótól a napközi otthon céljainak megfelelően elvárjuk. ::

A tanítóképzőkben nem, vagy csak nagyon keveset tanítják a slöjdot. Hogyan tanítsa hát ezt helyesen a fiatal, otthonbeli tanító? Járjon tanfolyamra? Nem teheti, mert kicsiny fizetéséből alig vagy sehogy se tud megélni, magánórákat kell tehát adnia ; mikor jut hát ideje a tanfolyam látogatására? ::

Mínt hogy az otthonnak nincs külön helyisége, slöjdre alig is jut idő és hely többször mint egyszer egy héten. ::

Ez a napközi otthonok jelene. A jövője az otthonoknak pedig szerintem nagyon szép és nemes, a nevelésre pedig beláthatatlan hasznú hatással lehetne, ha a napközi otthonnak látogatása kötelezővé tétetnék.

Ha az lehetetlen volna, akkor : ::

1. csak tapasztalt osztálytanítókat alkalmazzanak az otthonok vezetésére ; ::

2. egy-egy tanító csak saját osztályát, legfeljebb két osztályt vezessen ;

3. az alkalmaztatás előfeltétele a slöjd-tanfolyam (esetleg torna- és játék-tanfolyam) elvégzése lenne ; ::

4. az itt való működésért nagyobb, illetve jobb fizetést adjanak a tanítónak s a fizetés a nyugdíjba beszámítható legyen ; ::

5. az otthonok lehetőleg elkülöníttessenek a rendes iskolától ; ::

6. az otthonok alakíttassanak át nevelőintézetekké ; ::

7. a napi tanítási idő lehetőleg (legalább) d. u. 2 órától esti 7—7^{1/2} óráig tartson ; ::

8. a tananyag jól legyen megválogatva, ne tanítsunk fantasztikus meséket, hanem történelmi és népmondákat dolgozzanak fel e célra mese alakjában ; nép- és földrajzi ismereteket tartalmazó elbeszéléseket használjunk fel. A kirándulások gyakoriak legyenek. ::

Igaz ugyan, hogy ez sok költséget okozna a fővárosnak, de az könnyen megtérülhet. ::

Látjuk, hány kétes nivójú nevelőintézet, internátus áll fenn a főváros-

ban s minden fényes jövedelemre tesznek szert. Mennyivel inkább adnák a szülők a gyermekeket a főváros kezelésében levő nevelőintézetekbe, melynek vezetője talán éppen a gyermek tanítója. ::

Mily szívesen fizetnének a szülők legalább annyit, mint a magánkezelésben levő internátusokban. Ezekben 20—30 K a havidíj, sőt többet is fizetnek. Ha a főváros csak 20 K. havidíjat szedne azoktól, akik fizethetnek, megtérülne a költsége, ha nem is egészen, de túlnyomó részben.

Ezt megteheti a főváros, mint vállalkozó és ez intézmény egyszerű vállalata lenne, melyben tetszése szerint szedhet díjakat. ::

Ha pedig az iskolaorvosi intézményt erre is kiterjesztik, úgy ezáltal sikerül a főváros polgárainak gyermekeit a legjobb szellemben és a legjobb egészségben nevelni. ::

Azt hiszem, akik ezt megvalósítanák, örök betűkkel írják be nevüket nemcsak a főváros, a hazai nevelés, hanem az emberiség neveléstörténetébe is.

Ifj. SZÜCS JENŐ.

AZ OTTHON KÖRÉBŐL.

IGAZGATÓSÁGI ÜLÉS. Mult hó 21-én, csütörtökön tartotta szünet után első ülését az Otthon igazgatósága. Napirend előtt Virányi Jenő művezető igazgató bemutatta az igazgatóságnak a színház művész-személyzetét. Szavai után Ágotai Béla elnök szép beszéddel üdvözölte az ifjúsági színház művészeit, üdvözölte őket, mint egy nagy kulturális munkában munkatársainkat. Felhívta figyelmüket azokra a célokra, melyeket az ifjúsági színház elé tűztünk s kérte, hogy ezeket ők is mindenkor szem előtt tartásák. Simándy Pál rendező köszönete után áttértek a napirendre. Elnök bejelenti, hogy az ifjúsági színház a jelen színházi évtől kezdve külön vállalattá alakult. Célja ezzel csak az, hogy az Otthon teljes tevékenységét felszabadítsa s más mindenirányú törekvéseit elősegítse. A vállalat a jövedelmeket az Otthon pénztárába fizeti be s ezért csak azt kéri, hogy tanítótársaink lelke-

sedéssel, szeretettel támogassák a színház ügyét. Természetesen a legszorosabb kapcsolat van az Otthon és az ifjúsági színház között, csak többek megnyugtatására az anyagi obligó feloldása miatt is jobbnak látja ezt a megoldást. Tanítótársaink lelkesedésén múlik, hogy a siker minél nagyobb legyen, s az Otthon ez úton legnagyobb erőforráshoz jusson. Az igazgatóság az előterjesztést elfogadta. Utána elnök jelentést tesz az ifjúsági színház darabokra kiírt pályázat, eredményéről. (15-ik számunkban közöltük.) Majd felsorolja minő tatarozási és átalakítási munkákat végeztetett az elnökség a nyár folyamán. Az igazgatóság tudomására hozza, hogy a székesfőváros tek. Tanácsa augusztus hóban 1000 korona segélyt, szept. elején pedig 1300 koronát utalványozott ki tatarozási célokra s kilátásba helyezte, hogy ezt a segélyt, esetleg nagyobb összeget, minden évben utalványozza

az Otthon számára, miképen támogatja a többi kulturális munkát folytató egyesületeket is. ::

Az átalakítási munkák között nagyobb méretű a ház homlokzatának felépítése s a nagyterem újra vakolása, festése. Megemlíti, hogy a konzum kérdése is közeleg a végleges megoldás felé s ez különösen Rácz József pénzügyi igazgató munkálkodásának eredménye. A jelentések után személyi ügyeket intézett el az igazgatóság. Szükségesnek tartjuk teljes egészében leköszölni a tisztikar névsorát, részint a változások és új erők alkalmazása miatt, részint azért, hogy kártársaink lássák, hogy mely ügyekben kihez, milyen bizottsághoz kell fordulniok. A bizottságok tagjainak névsorát megalakulásuk után szintén leköszöljük. Az igazgatóság felkéri összes tanítótársainkat, hogy aki akármely téren az Otthonban tevékenykedni akar, jelentse be szándékát az elnökségnél, vagy a szóbanforgó bizottság vezetőjénél. Az Otthon tisztikara: Elnök Ágotai Béla, h. elnök Leviczky Aladár, p. ü. igazgató Rácz József. Főtítkár: Sternichky Lajos, jegyzők Jovica Ignác és Klimpt Pál. Gazda Virányi Jenő, helyettese Belházy Károly. A vetítógép kezelői: Ambrózy Béla és Kerekes Bálint. Az Otthon pénztárosa Koltai József; színházi pénztárosok Musztetz János és Sakrak Mihály. Az Otthon révén élvezhető kedvezmények (színházjegyek, fürdőjegyek, stb.) gondozója Mladoniczky Imre. Háznagy: Müller Imre. Gazdaasszony: Platz Ilona. Rubatáros Goda Gyula. Könyvtáros Musztetz János; a kiadóhivatalt Rácz József és Platz Ilona vezetik. Az ifjúsági színház művezető igazgatója Virányi Jenő, titkára Zombory Béla, teremfelügyelők: Fischer Sarolta, dr. Schwarz Mórné, Salgó Leontin, Bera Nándor, Andor Mihály. A konzum vezetői Tóth Árpád és Szerencse József, borkezelők Leviczky A.,

Sakrak Mihály és Máthé János. A rendező bizottság elnöke Kelemen Antal; vig. biz. elnöke Horváth N. János; jóléti biz. elnöke Hámori Márton; gazd. bizottság Ambrózy Béla és Sohr Lajos; az Otthon leltárát Kőszegfalvy Endre vezeti. Az igazgatóság a titkár mellé beosztotta még Adamkovits Bertalant. ::

Ezekután elnök jelezte, hogy a hó végén egész idényre szóló programunkat közzétesszük. Fokozottabb mértékben indítjuk meg az életet, a fősúlyt csütörtökre és szombatra helyezzük. Több kisebb ügy elintézése után az igazgatóság a következő tagokat vette fel: Berán Ferenc, Drózdy Győző, Kurdin Margit, Martin Gyula és Mihálovits János.

□ □

FELHÍVÁS. A Népművelés és Népművelők Lapja kiadóhivatala felkéri az Otthon tagjait és az előfizetőket, hogy lakásváltoztatás esetén új lakásuk pontos címét a kiadóhivatalnak (IX., Knézits-utca 17. sz.) levelezőlapon jelentsék be, hogy a lap szétküldésében zavar ne álljon elő. Hasonló kérelemmel fordul a titkár t. tagtársainkhoz, a lakásváltoztatást a titkári hivatalnak (ugyancsak IX., Knézits-u. 17.) is jelentsék be, hogy a meghívókat, értesítéseket stb. pontosan irányíthassák. ::

□ □

KÖRLEVÉL. Az Otthon igazgatósága a következő levelet intézte a tagsági díj nyugtákat kezelő kártársainkhoz: ::

Igen tisztelt Tagtársunk!

A Magyar Tanítók Otthona igazgatósága felkérésére t. Tagtársunk a Tantestület körében a tagsági díj nyugták kezelését elvállalta. Fogadja az elmúlt iskolai évben teljesített fáradozásáért az Otthon igazgatóságának hálás köszönetét; egyúttal tisztelettel felkérjük, hogy a nyugt-

ták további kezelésével az Otthont a folyó iskolai évben is támogatni szíves legyen. ::

Az Otthon igazgatósága f. hó végén — legnagyobb sajnálatára — kénytelen figyelmeztetést küldeni hátralékos tagjaihoz. Azért tisztelettel felkérjük, legyen szíves t. Tagtársunk abban az esetben, ha az utolsó tagdíj beszállítása óta valaki nyugtákat még beváltott volna, ezt a körülményt velünk közölni, egyben azoknak nyugtáit is pénztárunkba beküldeni, kik időközben más iskolához helyeztetek át. ::

Otthonunkat továbbra is lelkes támogatásába ajánljuk, ::

az Otthon igazgatósága nevében :
Budapestben, 1911. szept. hó 20-án.

Rácz Fózsef, s. k. *Ágotai Béla*, s. k.
pénzügyigazgató. elnök.

(Pénztári óra: csütörtökön és szombaton 5—7 óráig IX., Knezits-utca 17. szám alatt.)

□ □

KÖNYVTÁR. Az új iskolai év elején ismételten felhívjuk kartársaink figyelmét a M. T. Otthona könyvtárára, s egyúttal a könyvtáros is kéri t. tagtársainkat, hogy a könyveket a határidő eltelte után pontosan szolgáltatassák vissza. Személyenkinti felszólítás a könyvtárnak tetemes költséget okoz. Könyvtári órák csütörtökön és szombaton 5—7 óráig. ::

□ □

HIVATALOS ÓRÁK. Úgy az Otthon vezetősége, valamint különféle bizottságai és szervei a hivatalos órákat csütörtökön és szombaton délután tartják. Az igazgatóság úgy intézkedett, hogy e két délutánon a vezetőség tagjai, a bizottságok elnökei okvetlenül tartoznak megjelenni. E délutánokon lesznek az összejövetelek, ülések, próbák, stb. Mindkét napon 5—6 óráig a Knezits-utcai irodában, azontúl az Otthonban találják tagtársaink a vezetőséget, a tisztkart, s nyerhetnek minden kérdésben felvilágosítást. ::

HIREK.

«**SZEGÉNYKERTEK**» A közéletnek sok rendbeli szomorú és aggasztó jelenségei között vigasztaló és felemelő az a tudat, hogy mindegyre terjednek azon segélyforrások, amelyek visszaadják az embert az emberiségnek és megóvják a jövő számára. ::

Gyönyörűséges jótékony intézmény honosodott meg Németország néhány nagyobb városában, ahol a községi szegényeket segélyzsalapból — nélkülöző nagyszámú családok számára kert-teleket, úgynevezett szegénykerteket adományoz a városi hatóság megművelés és megélhetés céljából. ::

Jelentőségteljes munkaszeretetre

nevelő jótékonyaság azok számára, kik a nyomor okozta testi és lelki kinövések súlya alatt a társadalom terhe és sok esetben megméltelyezőivé válnak. ::

Frankfurt, Posen, Königsberg és újabban Drezda város 4000 négyszögöl kert-teleket hasított ki és vetőmagokkal ellátva bennszülött elszegényedett családoknak adományozta. Frankfurtban a népiskolai tanítóság is buzgólkodik a szegénykertek érdekében, amennyiben a tehetős polgárság figyelmét felhívják az ügy iránt. Váljék dicséretükre áldásos szorgoskodásuk. ::

Alapjában Franciaországban indult meg ilyen formában a segély,

már 1906-ban 224 város 11,543 szegénykertet adott fönn, mely 40,000 embernek tartott kenyeret, önértetet és munkakedvet, megóvta őket koldulástól. ::

Magyarországban is sok a szegény, sok a földnélküli. Vajha minél többen törekednének ennek az eszmének valóra váltására annál inkább is, mert a kertészet nálunk bolgárok kezében van. *Fischer Sarolta.*

□ □

FŐVÁROSI TANÍTÓK TOVÁBBKÉPZÉSE. A tanács Festetics Géza gróf tanácsos előterjesztésére elhatározta, hogy a fővárosi tanítók számára továbbképző tanfolyamokat szervez s e tanfolyamokat pedagógiai laboratóriummal és pedagógiai könyvtárral egészíti ki. A főváros már a múlt évben elhatározta, hogy tanítóképző-intézetet állít s a tanfolyamokat a tanítóképzővel kapcsolatban óhajtotta szervezni. A tanítóképzőre vonatkozó határozatot azonban a miniszter még nem hagyta jóvá, a tanács tehát a tanfolyamokat külön szervezi. Gondoskodni óhajt a tanács arról, hogy a főváros szolgálatában lévő új tanítónak módja legyen a fővárosi iskolák speciális elméleti és gyakorlati követeléseivel megismerkedni. E célból a délelőtti folyamán egyes iskolákban a gyakorlati munkásságban fognak támogatást és útbaigazítást kapni, délután pedig elméleti előadásokat hallgathatnak s laboratóriumi munkával foglalkozhatnak. Az előadások meg fogják ismertetni elsősorban Budapest topográfiai, társadalmi és kulturális viszonyait, a fővárosi gyermeket s azt a környezetet, amelyben a fővárosi gyermek él és nevelkedik. Lesznek előadások olyan tudományok köréből, amelyeket a tanítóképző föl nem ölelhetett, amelyek tájékoztatást nyújtanak az egyes tudományok újabb eredményeiről. Ezenkívül módot nyújt a főváros arra is, hogy a tanítók idegen nyel-

veket tanulhassanak. Végül kiegészíti ezeket a pedagógiával való intenzívebb foglalkozás, a gyermektanulmány művelése s a pedagógiai laboratóriumban való foglalkozás, valamint a könyvtári bűvárkodás. Ily módon a tanfolyamokkal középpontot teremt a tanács a fővárosi tanítók tudományos és pedagógiai törekvései számára. Megfelelő helyiségeket a Mária Terézia-téri új iskolaépületben kap a tanfolyam és a könyvtár. Az összes továbbképző tanfolyamok szervezésével, vezetésével és ellenőrzésével a tanács Weszely Ödön dr. egyetemi magántanár, főreáliskolai igazgatót, a könyvtár vezetésével pedig Ozorai Frigyes dr. főreáliskolai tanárt bízta meg. ::

□ □

A TANÍTÓK SZANATÓRIUM ÉS ÜDÜLŐHELY EGYESÜLETÉT néhány lelkes tanító és tanító-barát alapította a tavasszal Bókay Árpád egyetemi tanárral az elnöki székben. Az egyesület a tanítósnáknak nagy baján, a légzőszervek és idegrendszer korai megromlásán akar segíteni. Olcsó üdülést kíván biztosítani azoknak, akik még nem betegek, csak kimerültek és lehetőleg ingyenes gyógyulást azoknak, akiket már megtámadott a betegség. Az egyesület ez iskolai év elején kezdi meg működését, amely egyelőre a szervezkedésre és erőgyűjtésre szorítkozik. Ha ezt a munkát eredményesen végezheti, akkor remélhető, hogy az iskolaév végén már jelentékeny szolgálatokat tehet a tanítósnáknak. Az egyesület most lelkes felhívásban szólítja tette a tanítósnágot és támogatást kér az áldozatkész magyar társadalomtól. Az alapítók a tanítók tagsági díját évi 2 koronában szabták meg. A rendes tagokon kívül lehetnek még alapító tagok, akik legalább 100 korona alapítványt fizetnek és pártoló tagok, akik évente 5 korona tagsági díjra kötelezik magukat. Az

egyesületbe belépni szándékozók Kemény Simon ügyvivő alelnöknél (Budapest, VII., Hungária-úti iskola) jelentkezhetnek. ::

□ □

NÉPISKOLAI ALMANACH. Mint minden iskolai év elején, most is megjelent a Franklin-Társulat és a Lampel-cég közös kiadásában az 1911—12. évi Népiskolai Almanach, a tanítók és iskolák hasznos és kedvelt kézikönyvecskéje. Tartalma ügyesen és gondosan van megválogatva. Első cikke (arcképpel) Balogh Jenő közoktatási államtitkár pályáját ismerteti, a többi cikkek is fontos tanügyi kérdésekről szólnak: tanítói és ifjúsági könyvtárak, a népiskolai tankönyv-irodalom újdonságai, az Akadémia Wodianer-díjával kitüntetett tanítók, a szabadoktatás stb.; külön fejezet közli az 1910. évi népszámlálás előleges eredményeit, összehasonlítva az 1900-iki népszámlálással, az iskola szempontjából van még benne naptár és nyilvántartási napló, a címtárban a miniszterium és a főváros megfelelő ügyosztályainak s a tanfelügyelőség s egyéb tanügyi hatóságok, szervezetek, egyesületek stb. címtára, a tanügyi lapok jegyzéke. Órarend, osztályozási napló, gazdag tan-könyv-jegyzék, mind a tanító mun-

kájának megkönnyébbítésére szolgál. Az ügyes formájú, tetszetős kiállítású almanachot iskolák, tanítók kívánatra ingyen kapják. ::

□ □

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK. A Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége október hó 7-én és 8-án Nagyváradon tartja rendes évi közgyűlését. Az ünnepélyes közgyűlésen Wlassics Gyula szövetségi elnök tartja az elnöki megnyitót. Utána a Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa és országos tőfelügyelőségének jelentését mutatják be, mely után a napirend szerint új tanácstagok és szövetségi tagok választását ejtik meg. A közgyűlést dr. Karácsonyi János kanonok, akadémiai tag előadása zárja be a nagyváradai nyilvános könyvtárakról. A közgyűlés berekesztése után a nagyváradai köz könyvtárt és muzeumot tekintik meg az összejtött vendégek. ::

□ □

TANFELÜGYELŐK ÉRTEKEZLETE. A vallás- és közoktatásügyi miniszter által elrendelt tanfelügyelői országos értekezletet október hónap 5-ikétől 7-ikéig tartják a Magyar Tudományos Akadémia heti ülés-termében. ::

TARTALOM: A gyermektanulmányi múzeum. — A napközi otthonok jelene és jövője. — *Az Otthon köréből:* Igazgatósági ülés. — Felhívás. — Körlevél. — Könyvtár. — Hivatalos órák. — *Hirek:* Szegénykertek. — Fővárosi tanítók továbbképzése. — Tanítók Szanatórium és Üdülöhely-egyesülete. — Népiskolai almanach. — Muzeumok és könyvtárak. — Tanfelügyelők értekezlete. ::

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségbe (IX. ker., Bakáts-tér 12.) küldendők.

